

آمه دیمّا؛ عالم گلا

(جلد اول - دهه های ۴۰ و ۵۰)

پژوهش و تألیف:

ابراهیم نجاری

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
SANGAD E-BOOKS

سرشناسه : نجاری، ابراهیم، ۱۳۴۱ -

عنوان و نام پدیدآور : آمه دیما، عالم‌کلا (دهه‌های ۴۰ - ۵۰) پژوهش و تالیف ابراهیم نجاری.

مشخصات نشر : نوشهر: ناسنگ، ۱۴۰۰ -

مشخصات ظاهری : ج. ۱/ ۵/ ۲۱ × ۵/ ۱۴ س. م.

شابک : دوره ۹۷۸۶۲۲۶۶۸۸۵۶۷؛ ج. ۱، ۹۷۸۶۲۲۶۶۸۸۵۷۴

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

موضوع : عالم‌کلا

موضوع : Alamkala (Iran)

رده بندی کنگره : DSR۲۱۰۷

رده بندی دیویی : ۲۲۵۳/۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی : ۷۶۲۶۴۶۴

وضعیت رکورد : فیبا

کتابخانه ناسنگ

اثر: آمه دیما؛ عالم‌کلا (جلد اول - دهه‌های ۴۰ و ۵۰)

از: ابراهیم نجاری

ویراستار: سیده راحیل موسوی

طراح جلد: رضا جباری

صفحه‌آرا: موسسه فرهنگی هنری مروارید درخشان اندیشه

ناظر چاپ: علی سامانی

چاپ اول: ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک دوره: ۹۷۸۶۲۲۶۶۸۸۵۶۷ شابک جلد: ۹۷۸۶۲۲۶۶۸۸۵۷۴

قیمت: ۴۵ هزار تومان

نشانی دفتر انتشارات: مازندران، نوشهر، دهنو، خیابان گلزار، خیابان شاهد، پلاک ۲۷

می‌توانید جهت سفارش و تهیه آثار انتشارات ناسنگ با شماره‌های ۰۱۱۵۲۱۴۴۳۶۱ و

۰۹۱۱۳۹۵۴۶۱۵ تماس بگیرید.

nashr.nasang@gmail.com www.nasangpub.com @nasangpub

فهرست

پیشگفتار.....	۱۱
مقدمه‌ای درباره‌ی مازندران	۱۵
الف - مازندران اساطیری.....	۱۵
ب - مازندران فرهنگی.....	۱۸
ج - جغرافیای امروز مازندران	۱۹
درباره روستای عالم‌کلا و جغرافیای آن	۲۳
چگونگی تحصیل و آموزش در عالم‌کلا	۲۹
«شروع آموزش جدید».....	۳۴
مدرسه غزالی نارنجین و تحصیل در دهه بیست	۳۷
تأسیس مدرسه ابتدایی عالم‌کلا	۴۰
آموزگاران مدرسه ابتدایی نوین یاد	۴۵
تحصیلات عالیه در عالم‌کلا.....	۴۷
تحصیل دختران در دهکده ما	۵۶
علت مهاجرت	۵۹
آداب و رسوم روستای عالم‌کلا.....	۶۲
الف - ازدواج و آداب و رسوم آن	۶۲
ب - رسم قربانی	۶۸
ج - جشن تیرماه سیزده شو (لالال شو)	۷۱
د - شیلان.....	۷۳

۷۵		عزاداری در روستای عالم کلا
۷۵		پیشینه عزاداری
۸۴		جشن ها
۹۰		پیشه و شغل مردم عالم کلا
۹۴		مغازه های عالم کلا
۹۶		کارخانه شالی کوبی عالم کلا
۹۸		حمام های عمومی عالم کلا
۹۹		ماهگیری در روستای عالم کلا
۱۰۱		پاییز روستای من
۱۰۳		شب نشینی
۱۰۴		اماکن متبرکه
۱۰۸		زنان روستایی در روزگار بحث ما
۱۱۱		تحصیلات حوزوی در عالم کلا
۱۱۳		کارخانه صندوق نسوز خرم
۱۱۷		شهرک سازی
۱۲۰		طرز تهیه نان در عالم کلا
۱۲۵		چشمه های دهکده ما
۱۲۶		شب روستا
۱۲۷		طب بومی
۱۳۱		فرجام سخن

پیشگفتار

از آنجایی که عادت، کنش و رفتار یک نسل در نسل‌های بعد از خودش تأثیر می‌گذارد، نگارنده این سطور تصمیم گرفت روستای عالم‌کلا را با انسان‌هایش معرفی کند؛ چون خودم متولد دهه چهل هستم، رفتار متولدین سی و چهل را که عمده فعالیت آن‌ها در دهه پنجاه و پس‌از آن بود و هست، برگزیدم و به شرح آن پرداختم. نسل‌هایی که من به شرح فعالیت آن‌ها پرداختم نسل‌هایی هستند که در پیشرفت و احیاناً در پسرفت روستای ما تأثیر بسزایی داشتند. دو نسلی که در گرانیگاه مدرنیزاسیون ایران و انقلاب سفید به دنیا آمدند و سپس به فعالیت آموزشی، درسی و اجتماعی پرداختند و امروزه هم میان سال یا در آستانه پیری قرار گرفته‌اند.

باید نسل‌ها قضاوت شوند که آیا موفق بودند؛ آیا در تربیت فرزندانشان تلاش کرده‌اند؟ آیا در اعتلا و پیشرفت سرزمینی که در آن زیسته‌اند کوشش نمودند؟ آیا مسئولیت اجتماعی خود را انجام داده‌اند؟

متولدین دهه‌های سی و چهل، انسان‌هایی بودند که در میانه آرمان و واقعیت زندگی نمودند؛ گاهی آرمان را به واقعیت فروختند و زمانی سراسر برای واقعیت، بدون آرمان‌خواهی کوشیده‌اند. این دو نسل تا جوان بودند برای پدران‌شان کار کردند و زمانی هم که پدر شدند برای فرزندانشان زحمت

کشیدند. نسل‌هایی بودند که هم به رزق و روزی توجه داشتند و هم به روحیه بچه‌های خود.

این مجموعه با توجه به مطالعات، تجربه‌ی زیسته، گفتگو و مصاحبه‌های نویسنده با بزرگان و افراد روستا فراهم آمده است. نگارنده این مطالب به مدت پنجاه و اندی سال (جز مدتی که برای تحصیل به اصفهان و تهران رفت) در عالم کلا با مردم زندگی کرد و شریک غم و شادی آنان بود و در متن حوادث این محل حضور داشت و فرجام کار برخی از آنان را که مرگ بود دید و گریست.

سعی نکردم که در نوشتار این متن مانند عکاس عمل کنم و فقط تصویری را از این روستا به خوانندگان عرضه کنم. بلکه تلاش نمودم دخل و تصرفی در این تصاویر و دیده‌ها ایجاد کنم تا انگیزه‌های نسل من در اعتلاء و عظمت نموده شود و یا کاستی‌ها و گرفتاری‌ها غیرمستقیم در ذهن خوانندگان نقش بندد؛ تعریف و تمجید یا احیاناً انتقادی اگر در نوشته وجود دارد هرگز متوجه افراد نمی‌شود بلکه ارتباطی تنگاتنگ با کلیت روستای ما دارد. سعی نکردم به رویای دوره‌ی کودکی‌ام خیانت کنم بلکه سعی کردم روح کلی دهکده ما را بنمایانم؛ اگر هم اشتباهی در وقایع‌نگاری یا عدم ذکر نام افراد وجود دارد اشتباه از من است و دیگران تقصیری ندارند ولی این کوتاهی‌ها غیر عمد است.

در نوشتن مطالب تلاش کردم نوشته را با مطالب علمی، تاریخی و مردم‌شناسی و اساطیر بیاమیزم تا کتاب روایتی خشک و خسته‌کننده نباشد و

خوانندگان بتوانند پیشینه و خاستگاه بعضی آداب و رسوم و کارها را در جغرافیای فرهنگی عالم کلا بشناسند.

باید گفت عالم کلا روستایی است که جهانی را در این دهکده می‌توانیم مشاهده کنیم؛ اهالی این روستا اگرچه از سفره طبیعت یکسان بهره نبرده‌اند و از رانت خانیت بی‌نصیب بودند، لباس حریر و پرنیان نداشتند اما تن‌پوشی از زحمت و استقامت بر قامت پوشیده با لبخند مهربانی طبیعت و زندگی را رام و آرام خود نمودند. عالم کلا سرآمد روستاهایی است که در اطرافم قرار دارند و این اغراق نیست بلکه واقعیتی است عیان.

به تجربه دریافتم که درک از زندگی را گذشتگان بی‌مدرک یا دمان دادند و نسل ما هم باید این دانش زیستی را به آیندگان بیاموزد؛ دانشی که در هیچ کتابی وجود ندارد.

امیدوارم فرهیختگانی از حقیر توانا تر درباره‌ی دهه‌های قبل از دهه‌های سی و چهل یا بعد از آن بنویسند تا تجربه، دانائی و توانایی این دهه‌های نانوشته چراغ راه روزگاران گردد.

در پایان از یزدان پاک می‌خواهم روستای مرا از آسیب تباهی و تاریکی، دروغ و بلا حفظ کند.

ابراهیم نجاری

فروردین ۱۴۰۰